

ناشتی ههرمان

نووسینی: د. کریم مجتهدی

وهرگیرانی: نه میری حاجی موحدهد

ریزلینان لهجه ننگ بووه لهسه رده می پاله وانانیشدا داستانه لیک خوین جیمینی نه ته وایه تی و نژادی هه بووه، جهنگ سەنگی مه‌حەکی دیاری کردنی جوامیزی و نازییه تی پیاوان بووه و لهسه ده‌کانی ناوه‌راستدا جه‌نگه سه‌لیبیه‌کان به‌جه‌نگی پیروژ ناوزه‌دکراون. هه‌لبه‌ته چه‌مکی ناشتی له‌سه‌رده می نویداو به‌تاییه تی دوی سه‌دهی هه‌فده‌یه می زاینی گرنگی پئندراوه ورده ورده بسو به‌بابه تی له‌بابه‌ته سه‌ره‌کیه‌کانی باسکردن به‌فلسه‌فه‌دا. له‌وه‌سه‌رده مه‌بم لاره بوونه‌وهی ئاستی خۆی که‌وته باس کردن له‌زه‌مینه‌ی (ناشتی جیگیر).

په‌رتوکیکی ده‌ریاره‌ی ئیستعمار له‌هیندوستان تو‌مار کردوه) و ((وانی)) و رومان نووسی فه‌رنسی وه‌ک (مسیه) که رومانی (سباستین) هه‌یه، ئه‌مانه زۆرتین به‌شه‌کانی به‌ره‌مه‌کان به‌م جۆره باسه ته‌رخان کردوه.

له‌م رووه‌وه ده‌رده‌که‌وه‌ی که (کانت) به‌تسه‌واوی پابه‌ندی ئارمانجه‌کانی سه‌ده‌ی هه‌ژده‌یه‌م بووه و بپرواوه‌ری هه‌ندی له‌وه‌که‌سه‌نه کاریان تیکردوه به‌تاییه تی (سن پی ئی) که به‌دوای ئه‌وانه‌دا له‌جوارچیوه‌ی فه‌لسه‌فه‌ی ره‌خه‌نگری، بۆ به‌رز بوونه‌وه‌ی ئاستی خۆی که‌وته باس کردن له‌زه‌مینه‌ی (ناشتی جیگیر).

له‌باره‌یه‌وه شه‌ش خالی سه‌ره‌کی وه‌ک پیش مه‌رجی بۆ ناشتی داناو له‌گه‌ل سئ ووتارو دوو هاوپیچ دوو ناوه‌پۆکی زیاده‌ش، که بیگومان ده‌بی هه‌ر یه‌که له‌م به‌شانه به‌سه‌ره‌به‌خۆ شی بکریته‌وه. پیش مه‌رجی ناشتی له‌په‌ویوه‌ندی سیاسییه‌کان نه‌خلاقه. (گه‌لی کورد هه‌ر له‌میزه‌وه تاکو گو‌فوتوگۆکانی ئیستای به‌غدادیش له‌گه‌ل ئه‌ونا نه‌خلاقیه‌دا ده‌ست و په‌نجه نه‌رم ده‌کاو درۆ له‌گه‌لیان ده‌گه‌ن وه‌رگیر).

به‌باوه‌پری (کانت) ئه‌گه‌ر له‌راستیدا ناشتیت ده‌وی پئویسته ئه‌خلاق له‌په‌ویه‌ندییه سیاسییه‌کاندا فه‌رمانه‌واپیته و شه‌ره‌فو دروستکاری پارێزراو بیته به‌و راده‌یه‌ی که له‌په‌ویه‌ندی به‌تاییه‌یه‌کاندا هه‌یه.

ئه‌مجا له‌ویدا به‌هیچ شتیوه‌یه‌ک مافه‌ تابه‌تیه‌کان ناتوانی په‌یوه‌ندی نیوان گه‌لان ریک بخت، بۆیه ناشتی له‌نیوان ده‌وله‌تاندان ناتوانی خۆراگرو جیگیر بمینتیه‌وه مه‌گه‌ر له‌سه‌ر که‌مترین مافی گشتی به‌توکه‌می دابه‌م‌زێ، به‌هه‌رحال پیکه‌ناتی یه‌ک سیسته‌می یاسایی که له‌سه‌ر ئه‌خلاق دروست بکریته‌وه‌کی له‌مه‌رجه حاشا هه‌لنه‌گره‌کانی به‌دیپتانی (ناشتی جیگیر) ه بیگومان ئه‌مه‌ش هۆکاری پئویسته، بی ئه‌وه‌ی گشت هۆکاره‌کان بیته.

له‌مه‌ش زیاتر، (کانت) له‌پیشه‌کی نامه‌که‌ی خۆی که ناو‌نیشانی به‌ره‌و ((ناشتی جیگیر)) ئه‌مه‌ی خستوه‌ته روو که له‌سه‌ر ده‌رکی یه‌کی له‌میوانخانه‌کانی هۆلنده‌دا نووسراوه له‌که‌ناریه‌وه دیمه‌نی گۆرستانێ

نه‌گه‌ر شه‌ره‌وه‌لاتن له‌یه‌که‌مین نیشانه‌کانی خۆپاراستن و گونجانه له‌گه‌ل سه‌رووشتدا. وه‌ها دیته به‌رچاوان که به‌هیچ جۆریک ناتوانی شه‌ره‌پو هه‌لاتن ده‌گه‌ل ناشتیدا که له‌تپه‌ریبونی میژووی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی مرفۆدا په‌یدا‌بووه یه‌کسان بزانیته.

شه‌روه‌ه‌لاتن به‌ئهن‌دازه‌ی کاتی په‌یدا بوونی ژیان له‌سه‌رگۆی خاکی کۆنه، له‌کاتیکیدا چه‌مکه‌کانی جه‌نگو ناشتی، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر ته‌مه‌نیان به‌ئهن‌دازه‌ی میژووی نووسراوی ئاده‌میزادیشی نه‌زانین به‌تسه‌واوی تازه‌یه‌وه له‌لایه‌کیه‌روه‌وه به‌ده‌سته‌تاتوه نه‌سه‌رووشتی. جه‌نگ له‌نیوان گروپه‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌ ریکخواه‌کاندا به‌تاییه‌تی له‌نیوان ده‌وله‌ته‌ خاوه‌ن سیسته‌م و ئامانجداره‌کان که خاوه‌نی سوپای ریک‌وپیکن رووده‌دات، هه‌روه‌ها ناشتیش به‌پیتی ره‌زانه‌ندی به‌رانبه‌ر یان به‌شێوه‌ی خستنه‌ه‌ستۆ(تحمیل) له‌سه‌ر بناغه‌ی په‌یمانگه‌لیکی ریک‌وپیکنو نووسرا پیک دیت. له‌مه‌ش زیاتر ئه‌گه‌ر شه‌روه‌ه‌لاتن به‌ئهن‌دازه‌ی میژووی ژیا‌نی زینده‌وه‌ران ته‌مه‌نی نیه‌ گۆرانکاریشی به‌سه‌رده‌نا‌یه‌ت، به‌په‌یچه‌وه‌وه به‌د‌ریژایی میژووی مرفۆ چه‌مکه‌کانی جه‌نگو ناشتی به‌تپه‌ریبونی زه‌مان و پیشه‌ک‌ه‌وتنی خیرای پینه‌سازو شتیوه‌ی ژیان ده‌گۆدری و داب‌ونه‌ریته‌کان نه‌ ته‌نیا داهینانی تیدا ده‌کری، به‌لکو به‌هۆی گواستنه‌وه‌وه ئ و وه‌رگرتن (اقتباس) له‌نه‌ته‌وه‌یه‌که‌وه ده‌گه‌ت نه‌ته‌وه‌یه‌کیتر هه‌روه‌ها به‌هۆی هۆکاره‌که‌لتوووری و ئابوریه‌کانه‌وه گۆرانکاری به‌خۆیه‌وه ده‌بینی و ته‌نانه‌ت بناغه‌و بنه‌ماو شتیوه‌ی جیاوازی سازی هه‌ردوو چه‌مکی جه‌نگو ناشتیش ده‌گۆرین. بۆ نمونه له‌نیوه‌ی سه‌ده‌ی بیسته‌م، پنده‌چی بۆ یه‌که‌مین جار بیته له‌میژووی مرفۆدا، ده‌ریاره‌ی جه‌نگی سارد قسه‌کر که له‌راستیدا مه‌به‌ست له‌م جه‌نگه‌ ئه‌وه‌یه که جۆری له‌ناشتی کاتی تیداوه ئه‌گه‌ریشی وردیبه‌وه، بی ئه‌وه‌ی به‌راشکاو ی باس بکریته، ئه‌م‌رۆش زۆریه‌ی باس له‌ناشتیه‌که‌ده‌کن که هه‌میشه له‌گه‌ل جه‌نگی کاتیاده‌ه. بیگومان له‌لایه‌کی دیکه‌وه وا ده‌رکه‌وتوه که ئه‌م دوو چه‌مکه‌ هه‌ر وه‌ک چه‌مکه‌ دژ یه‌که‌کانیتر تا راده‌یه‌ک یه‌کتریان ده‌وی له‌رووبه‌پووی یه‌کترا مانا په‌یدا ده‌کن.

یه‌کی له‌وته به‌ناوبانگه‌کانی ئه‌مه‌بووه (Cbellusi Vis Pacem Para) واته (ئه‌گه‌ر ناشتیت ده‌وی، جه‌نگ ئاماده‌که) به‌هه‌ر حال ده‌بی ئه‌وه بزانیته که جه‌زو خواستی گشتی بپه‌رکده‌وه له‌سه‌رده‌می کۆن و سه‌ده‌کانی ناوه‌راستدا، به‌جۆری

کیشه‌ی ئه‌وانیتر به‌قازانجی خۆت سوود وه‌رگه‌. له‌کۆتاییدا ده‌ریاره‌ی (ناشتی نیوان گه‌لان) پئویسته بلین که شی کردنه‌وه‌کانی (کانت) له‌کاتیکیا به‌راستی خاوه‌نی بپه‌رکده‌وه‌یه‌کی قوله‌و ئامازه به‌بابه‌ته سه‌ره‌کیه‌کان ده‌کات، به‌لام له‌هه‌مانکادا ئامازه به‌هۆکاره‌ تابه‌تیه‌ میژووی که‌لتوویری نه‌ته‌واپه‌تیه‌کان ناکات و ناسنامه‌و ریشه‌ی نه‌ژادی گه‌لانی ره‌چاو نه‌کردوه، به‌م پیه‌ی چوارچیوه‌وه مه‌رجه‌لیک که ئه‌و بۆ (ناشتی) پشش‌نباری کردوه، به‌ته‌واوه‌تی له‌چوارچیوه‌ی نمونه‌کانی سه‌ده‌ی هه‌ژده‌یه‌می سه‌رده‌می روناکیه‌یران باقی ده‌مینتیه‌وه‌وه به‌شتیوه‌ی خۆ هه‌لقوله‌وه‌ گشتاندن قبول ناکات.

بیگومان (ناسنامه) (هویت) چه‌مکیکی زۆر گرنکه، مرفۆ هه‌رچه‌نده که‌سایه‌تی خۆی هه‌یه. که‌سایه‌تی جیاوازی له‌ناکایه‌تی، که‌س به‌رپرسه. هه‌رچه‌نده ره‌سه‌نی خۆی له‌ناسنامه‌یه‌وه وه‌رگرتوه. لیژده‌ا وه‌ک ئاکامی گشتی به‌پیتی یه‌کی له‌نمونه‌کانی خودی (کانت) نابیی وا بپه‌رکده‌وه که ئه‌گه‌ر به‌رگری هه‌وا نه‌بی کۆتر به‌ ئاسانی و زیاتر ده‌فیری که بیگومان وانیه، چونکه فرین له‌ئاکامی به‌رگری هه‌واوه‌یه. نابیی ئه‌و بۆچونه‌مان هه‌بیته که ئه‌گه‌ر جه‌زو مه‌یلی جۆراوجۆرو جیاوازی رۆخی که‌لتوویری نیوان نه‌ته‌وه‌کان نه‌بوویه، لیک گه‌یشتر زوتر به‌ده‌ست ده‌هات و کۆتری ناشتی به‌ئاسانی پیشتر په‌رو بانی راده‌کیشاو له‌هه‌موو جیگایه‌ک فه‌رمانه‌واپی ده‌کرد که به‌بی گومان هه‌یج کات وه‌های نابیی. به‌بی گرنگی دان به‌شتیوه‌ی واقعی که‌لتوویری که ریشه زینده‌گی و رۆجی نه‌ته‌وه جۆراوجۆره‌کان پیک دینیی و رت کردنه‌وه‌ی ره‌سه‌ن و ئاره‌زوو و ئارمانجه‌کانیان، نه‌ته‌نیا تیگه‌یشتر له‌یه‌کترو ناشتی ئ و ناکه‌ویته‌وه، به‌لکو ئه‌و مه‌ترسیه هه‌میشه له‌له‌به‌ده‌مدایه

بیگومان بۆئه‌وه‌ی له‌راستیدا بتوانی ده‌ریاره‌ی (ناشتی جیگیر) قسه‌بکریته‌و پیتی ئومیده‌وارین ده‌بی رووبه‌رووبونه‌وه‌ی نیوان سیاست و نه‌خلاقدا ئازاد بین. (کانت) له‌په‌شیکه‌ی دیکه‌ی نامه‌که‌ی خۆیدا یانی (له‌ناوه‌پۆکی زیاده‌ی یه‌که‌م سه‌باره‌ت به‌ پایه‌ی ره‌خه‌له‌ (میکافیلی) هاتوه‌ته‌ پشش و به‌پیتی ئه‌وه گوتویه‌تی (یه‌که‌م جار ئه‌نجام بده پاشان گه‌توگۆ بکه) یانی ئه‌وانیتر له‌رووبه‌رووی کاری ئه‌نجام دراو قه‌رار بده، وه هه‌روه‌ها گوتویه‌تی (ئه‌گه‌ر کاریکی خراپو سه‌رنه‌که‌وتوتو ئه‌نجامدا ره‌تی که‌روه‌ه) یانی خۆت به‌ به‌رپرسی تیشکان مه‌ناسینه، هه‌روه‌ها (جودایی خوازی بکه تاکو فه‌رمانه‌واپی بکه‌یت) یانی له‌گه‌یره‌و

بن. کۆمه‌لگه‌ی شارستانی له‌سه‌ر بناغه‌ی ئه‌م یاسایانه چ تابه‌تی و چ گشتی بیته دروست بووه ئه‌و بابه‌تانه که (کانت) ده‌ریاره‌ی مافه‌ گشتیه‌کان ده‌لی هه‌رچه‌نده که ده‌بنه‌ پششکی بۆ هه‌زه‌کانی ده‌ریاره‌ی پرسه‌ نیوده‌وله‌تیه‌کان، به‌لام به‌باوه‌ری ئه‌و (مرفۆقیه‌تی) هیشتا به‌و ئهن‌دازه‌یه‌ پینه‌گه‌یشتوهه بتوانی ئه‌خلاق گشتاندن بکات و به‌ناچاری جۆره‌ مافیکی سه‌رووشتی له‌نیو گه‌لانی جۆراوجۆردا به‌رقه‌رار بووه که هه‌ندی جیاوازی گه‌رزی تیداوه‌ی شایسته‌ی ئه‌وه‌یه که یه‌ک ریک‌خوازی هاوبه‌ش دامه‌زێ بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و کیشه‌یانی نیوان ئه‌وانه‌و له‌کاتی پئویستدا به‌رگری له‌مافی نه‌ته‌وه‌ی بن ده‌ست له‌به‌رانبه‌ر نه‌ته‌وه‌ی سه‌رده‌ست بکات.

بیگومان نابیی وا بپه‌رکریته‌وه که (کانت) ده‌ریاره‌ی (ناشتی جیگیر) گه‌رژده‌ی خه‌ون و بپه‌رکده‌وه‌ی دور له‌واقع بینی بوویی، ئه‌و به‌هه‌ر شتیوه‌ شه‌رانگیزی ره‌ت ناکاته‌وه‌ له‌م رووه‌وه‌ی ره‌نگ له‌پاشان (کلوزنیته‌ی) خاوه‌ن بپه‌رکریته‌وه به‌ناوبانگی جه‌نگ له‌په‌ره‌ریه‌کانی ئه‌و سه‌رووی وه‌رگرتی.

هه‌روه‌ها له‌لایه‌کی دیکه‌وه به‌پیتی ناوه‌رکه‌کی نامه‌که‌ی (ناشتی جیگیر) وا ده‌رده‌که‌وی که له‌نیوان ئه‌خلاق و سیاست ده‌بی جیاوازی بنه‌ره‌تی دابنری، سیاست له‌سه‌ر پارێزو تیپینی کاری سازدراوه، له‌کاتیکیا له‌ئخلاق جۆری پابه‌ندی به‌راستگویییه هه‌یه. (کانت) پارێز له‌سیاسه‌تدا وه‌ک پارێز و خۆسات دانی (مار) بۆ پئوه‌دان داده‌نی و دیمه‌نی راستگوش کۆتری ناساندوه که کۆتری له‌سه‌ر چلیکی زه‌یون دوی لافاوه‌که‌ی نووح له‌ئاسمان ده‌رکه‌وتوه، وادیته زه‌ین که دوا به‌دوای ئه‌مه‌ به‌(کۆتری ناشتی) ناوبانگی به‌ده‌ست هیناوه.

بیگومان بۆئه‌وه‌ی له‌راستیدا بتوانی ده‌ریاره‌ی (ناشتی جیگیر) قسه‌بکریته‌و پیتی ئومیده‌وارین ده‌بی رووبه‌رووبونه‌وه‌ی نیوان سیاست و نه‌خلاقدا ئازاد بین. (کانت) له‌په‌شیکه‌ی دیکه‌ی نامه‌که‌ی خۆیدا یانی (له‌ناوه‌پۆکی زیاده‌ی یه‌که‌م سه‌باره‌ت به‌ پایه‌ی ره‌خه‌له‌ (میکافیلی) هاتوه‌ته‌ پشش و به‌پیتی ئه‌وه گوتویه‌تی (یه‌که‌م جار ئه‌نجام بده پاشان گه‌توگۆ بکه) یانی ئه‌وانیتر له‌رووبه‌رووی کاری ئه‌نجام دراو قه‌رار بده، وه هه‌روه‌ها گوتویه‌تی (ئه‌گه‌ر کاریکی خراپو سه‌رنه‌که‌وتوتو ئه‌نجامدا ره‌تی که‌روه‌ه) یانی خۆت به‌ به‌رپرسی تیشکان مه‌ناسینه، هه‌روه‌ها (جودایی خوازی بکه تاکو فه‌رمانه‌واپی بکه‌یت) یانی له‌گه‌یره‌و

مندال بووه به‌تاقیگه

ده‌لین وه‌ک تاقیگه‌یه‌که به‌کارم هینا.

ئا / شیلان عه‌بدوللا

دونیای منال، دنیایه‌که پیره له‌جوانی و میهره‌بانیی. دنیای منال واتا دنیای لاسایی، به‌لام لاساییه‌ک که له‌گه‌ل هاوته‌مه‌نی منداله‌که‌دا بگوجی، ره‌نگه زۆرجار به‌یرمان دابیت له‌کاتیکیا که میوانیک سه‌ردانی ده‌کردین، بی سئ و دوو پیلای میوانه‌که‌مان له‌پیی ده‌کردو چه‌ند جاریک پیوه‌ی ده‌هاتین و ده‌چوین. یان داواکردنی ئه‌و ئارایشته‌ی که دایک یان خوشکی گه‌وره به‌ کاری ده‌هینا، چه‌ند شتیکیتریش. رۆژ به‌رۆژ گۆران به‌سه‌ر کرداره‌کاندا پوو ده‌دات، ره‌نگه مندالی جارار له‌گه‌ل مندالی ئیستادا جیاوازیه‌کی زۆریان هه‌بی دیارده‌یه‌که که ئیستا زۆر به‌رچاو ده‌که‌ویت، ره‌نگ کردنی قژی مندالانه به‌تاییه‌تی ره‌نگ کردنی قژی (کچی بچووی مال) ئه‌مه‌ چ هۆکاریکه‌ و له‌مندال ده‌کات بیه‌ویت گۆران به‌سه‌ر شتیوه‌ی قژی دابینن.

کۆمه‌لیک پرسیارمان لادروست ده‌بیته، که ده‌کریت له‌دایکی منداله‌که‌ی بکه‌ین. بۆچی کچه‌که‌ت قژی ره‌نگ کراوه؟ له‌وه‌لامدا ده‌لیته: که من قژم ره‌نگ کرد ئه‌ویش گریاو داوای ئه‌وه‌ی کرد که ره‌نگی قژی وه‌ک ره‌نگی قژی من بیت. هه‌ندیکی تر ده‌لین: هاوریکه‌ی قژی ره‌نگ کردوه، ئه‌ویش هه‌مان هاوشتیوه‌ی هاوریکه‌ی داواده‌کات. هه‌ندیکی تر ده‌لین: ئه‌و ره‌نگه‌ی که بۆ قژی خۆم به‌کارم هینا لینی زیاد بوو له‌ئودا به‌کارم هینا. یان ده‌لین: ره‌نگه‌که‌م له‌قژی منداله‌که‌مدا تاقیکرده‌وه پیش ئه‌وه‌ی خۆم به‌کاری به‌ینم. که

خه‌وینیکی شیرین

ئێوارمیه‌و
ئه‌ستیره‌ی خه‌م له‌ئاسمانا
ده‌نک..... ده‌نک ده‌ده‌روشینه‌وه
ئێوارمیه‌و گۆلم دیسان زامی دوریت
هیدی..... هیدی ده‌کولینه‌وه
هه‌ر ئێوارمیه‌و
چۆک به‌ تیشکی به‌ختم داده‌دات و
ژانیک پیره‌که‌ ده‌بی
هه‌ر ئێوارمیه‌و بزهی لیوم ده‌تۆرینی و
دئۆپی فرمیسک گۆپکه ده‌کاو
ده‌پشکۆ
هه‌ناسه‌که‌م تۆش....!
له‌ئێوارمیه‌کا ته‌نیات کردم و
له‌به‌ر چاو و ون بووی
له‌کاتیکیا جیت هیشتم
سه‌ری کاسم
هۆگری خه‌وی سه‌ر سینگت بوو
که‌چی له‌شه‌فه‌ی بالته‌ دا و
وه‌ک بالدار یی لانه‌بووی
گیانه له‌وکاته‌وه‌ی تۆ رۆیشتی و
ئێواره‌کانت بۆ من جی هیشتوه
من هه‌موو خۆراواوونیک به‌ده‌ستی
خۆم
خه‌وینیکی شیرین شیرین ناشتوه.....!

جه‌زو سه‌به‌ر

سه‌رۆک

جه‌زم ئه‌کرد بیته‌ مالم
هاتووچۆ بکه‌ی له‌به‌ر چاو،
به‌لام گۆلم سه‌به‌رت نه‌گرت
دلی من و دلی خوتیش شیته‌ کر
ئاخر چی بکه‌م له‌و به‌لینه‌ت
تاسه‌ر نه‌بوو مه‌یلی گه‌رم‌ت.
بروا بکه‌ هه‌ر له‌یادمای
هه‌موو ساتی له‌چاوانمای
عاشق بووی به‌سامان و مال
منیش ته‌نیا شیته‌ و عه‌ودال
هه‌رچه‌ند گۆله‌ برینداریت کردم
که‌چی بۆ ته‌نیا ساتیک ناچی
له‌یادم.